

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษา เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย : ศึกษาเฉพาะกรณีชุมชนสองเหนือ เทศบาลเมืองมหาสารคาม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ผู้ศึกษาได้นำเสนอสรุปผลการศึกษาตามลำดับ ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ของการศึกษา
2. วิธีดำเนินการศึกษา
4. สรุปผลการศึกษา
5. อภิปรายผล
6. ข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนสองเหนือ
2. เพื่อศึกษาผลกระทบของการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยภายในชุมชนสองเหนือ
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยภายในชุมชนสองเหนือ

วิธีดำเนินการศึกษา

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ คณะกรรมการกองทุนขยะชุมชนสองเหนือ 11 คน สมาชิกกองทุนขยะชุมชนสองเหนือ 290 คน รวมทั้งสิ้น 301 คน

1.2 การสุ่มกลุ่มตัวอย่าง ได้มาจากการสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง 176 คน โดยแบ่งเป็น คณะกรรมการกองทุนขยะชุมชนสองเหนือ 11 คน สมาชิกกองทุนขยะชุมชนสองเหนือ 165 คน จากตารางการสุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (ประจักษ์ เปี่ยมสมบูรณ์. 2539 : 607) จากนั้นทำการเลือกสุ่มตัวอย่างโดยวิธีสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) โดยให้คณะกรรมการกองทุนขยะทั้ง 11 คนเป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนสมาชิกกองทุนขยะซึ่งมีจำนวน 290 คนใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling)

โดยการจับฉลากซึ่งมีขั้นตอนในการเลือกดังนี้

1.2.1 จัดทำบัญชีรายชื่อสมาชิกกองทุนชุมชนสงเคราะห์จำนวน 290 คน

1.2.2 ทำการจับฉลากรายชื่อสมาชิกกองทุนชุมชนสงเคราะห์โดยวิธีการเลือกหยิบขึ้นมาจนครบตามจำนวน 165 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ และใช้การวิเคราะห์เนื้อหาในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลที่เป็นปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสำรวจ (checklist) ซึ่งถามเกี่ยวกับได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ สถานภาพในชุมชน

ตอนที่ 2 แบบสอบถาม เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนสงเคราะห์ เทศบาลเมืองมหาสารคาม ได้แก่

1. การมีส่วนร่วมในการวางแผน
2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม
3. การมีส่วนร่วมในการใช้ประโยชน์จากขยะมูลฝอย
4. การมีส่วนร่วมในการได้รับประโยชน์จากขยะมูลฝอย
5. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล

โดยใช้รูปแบบแบบสอบถาม และแบบคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าตามวิธีของลิเคอร์ท (Likert's Scale) มี 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับผลของการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนสงเคราะห์ เทศบาลเมืองมหาสารคาม ตามโครงการต่าง ๆ ที่ชุมชนได้จัดขึ้น เพื่อเป็นข้อมูลที่จะช่วยในการอธิบายข้อมูลเชิงปริมาณให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

ตอนที่ 4 เป็นข้อเสนอแนะในการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนสงเคราะห์ เทศบาลเมืองมหาสารคาม

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

3.1 นำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ถึงผู้แทน

ชุมชนในชุมชนสองเหนือเพื่อขอความร่วมมือในการกรอกแบบสอบถาม

3.2 ซึ่งแจ้งวัตถุประสงค์ของการศึกษา รายละเอียดของแบบสอบถาม ประโยชน์ที่จะได้รับจากแบบสอบถามเพื่อให้เกิดความเข้าใจ แล้วแจกแบบสอบถาม

3.3 ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษาค้นคว้าได้ชี้แจงและแจกแบบสอบถามด้วยตนเอง พร้อมทั้งเก็บคืนด้วยตนเอง โดยแจ้งให้ผู้ตอบแบบสอบถามทราบ วัน เวลา ที่จะเก็บแบบสอบถามคืน

4. การวิเคราะห์ข้อมูลวิธีจัดการ

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปในการประมวลผล โดยนำแบบสอบถามที่รวบรวมได้ จำนวน 176 ฉบับ ตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้อง เพื่อคำนวณค่าสถิติ ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์เชิงพรรณนา

สรุปผลการศึกษา

จากผลการศึกษามีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย : ศึกษาเฉพาะกรณีชุมชนสองเหนือ เทศบาลเมืองมหาสารคาม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ปรากฏผลดังนี้

1. ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 76.14 และเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 23.86 ส่วนใหญ่ประชาชนมีอายุระหว่าง 36-55 ปี คิดเป็นร้อยละ 57.38 รองลงมาคือ อายุ 55 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 25.57 และน้อยที่สุดคือ มีอายุต่ำกว่า 18 ปี คิดเป็นร้อยละ 3.41 ส่วนใหญ่ประชาชนมีอาชีพเกษตรกรกรรม คิดเป็นร้อยละ 62.50 รองลงมาคือ อาชีพอื่น ๆ คิดเป็นร้อยละ 19.89 และน้อยที่สุดคือ อาชีพข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ คิดเป็นร้อยละ 1.70 และสถานภาพในชุมชน ส่วนใหญ่ประชาชนเป็นสมาชิกกองทุนขยะ คิดเป็นร้อยละ 80.68 รองลงมาคือ ประชาชนเป็นคณะกรรมการกองทุนขยะ คิดเป็นร้อยละ 19.32

2. ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย

ผลการศึกษาพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนสองเหนือ เทศบาลเมืองมหาสารคาม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยอยู่

ในระดับมาก 2 ด้าน โดยเรียงตามลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการใช้ประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมในการได้รับประโยชน์ และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยอยู่ในระดับปานกลาง 3 ด้าน โดยเรียงตามลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม และด้านการติดตามและประเมินผล

3. ผลของการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย

ผลการศึกษาพบว่า

3.1 ผลของการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยตามโครงการผ้าป่ารีไซเคิล พบว่าชุมชนเกิดความรัก ความสามัคคีกันมากยิ่งขึ้น ขยะภายในชุมชนลดลงและได้รับทุนจากโครงการผ้าป่ารีไซเคิล ทำให้คนในบ้านรู้จักการเก็บขยะและการจัดการขยะ เกิดภาวะสิ่งแวดล้อมภายในชุมชนดีขึ้น ชุมชนสะอาดขึ้น และประชาชนในชุมชนรู้จักคุณค่าของขยะมากขึ้น

3.2 ผลของการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยตามโครงการขยะแลกไข่ พบว่าประชาชนภายในชุมชนเกิดความสนใจและเข้าร่วมโครงการเพื่อเก็บขยะไปแลกไข่ ประชาชนมีใบกินโดยไม่ต้องไปซื้อไข่ในราคาแพง ทำให้ขยะในบ้านและชุมชนมีปริมาณลดลง สิ่งแวดล้อมในชุมชนดีขึ้น ประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการเก็บขยะไปขายและแลกไข่ ประชาชนเกิดความสามัคคีกันภายในชุมชน และสมาชิก ประชาชนในชุมชนรู้จักคุณค่าของขยะ

3.3 ผลของการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยตามโครงการธนาคารขยะ พบว่าทำให้ขยะในชุมชนมีปริมาณลดลง ประชาชนภายในชุมชนรู้จักคุณค่าของขยะสามารถเปลี่ยนขยะเป็นเงินออมเพื่อฝากไว้กับธนาคารขยะได้ ประชาชนเกิดความสะดวกในการนำขยะไปขาย

3.4 ผลของการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยตามโครงการตลาดนัดรีไซเคิล พบว่า การจัดตลาดนัดรีไซเคิลสามารถคืนกำไรให้แก่สมาชิกได้ ทำให้ขยะในชุมชนมีปริมาณลดลงสามารถประเมินผลการรับซื้อขยะได้ว่ามีปริมาณที่เพิ่มขึ้นหรือลดลงในแต่ละเดือน หากต้องรอวันที่มีตลาดนัดรีไซเคิลจะทำให้ขยะตกค้างอยู่ในบ้านหลายวัน ขยะที่ลดลงจะเป็นเฉพาะขยะที่ขายได้แต่ขยะที่ขายไม่ได้จะไม่ลดลง และสถานที่เก็บขยะไม่พอเพียงต่อขยะที่นำไปขาย

4. ข้อเสนอแนะของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย

ข้อเสนอแนะของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนสองเหนือ เทศบาลเมืองมหาสารคาม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ตามโครงการต่าง ๆ ดังนี้

โครงการที่ 1 โครงการผ้าป่ารีไซเคิล

ขึ้น

1. ควรจัดกิจกรรมเพื่อดึงดูดความสนใจของคนในชุมชนให้รู้จักคุณค่าของขยะให้มากขึ้น

ชุมชน

2. ควรจัดให้มีโครงการผ้าป่ารีไซเคิลอย่างต่อเนื่องทุกปีเพื่อเกิดความสามัคคีใน

เงินทุนหมุนเวียน

3. ควรมีการจัดกิจกรรมทุกเดือนเพื่อให้ขยะในชุมชนมีปริมาณที่ลดน้อยลงและมี

โครงการที่ 2 โครงการขยะแลกไข่

1. ควรมีขยะแลกของอย่างอื่นสลับกันไปอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง

สนับสนุนเป็นไข่

2. ควรมีหน่วยงานต่าง ๆ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาสนับสนุนเป็นเงินทุนแทน

3. ควรเพิ่มจำนวนสมาชิกเข้าร่วมโครงการ

โครงการที่ 3 โครงการธนาคารขยะ

1. ควรมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาสนับสนุน ดูแลโครงการ

2. ควรมีโครงการธนาคารขยะในทุกชุมชน

ชุมชนต่อไป

3. ควรมีการฝึกอบรมและศึกษาดูงานที่จังหวัดอื่น เพื่อนำมาพัฒนาโครงการภายใน

4. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดสวัสดิการให้กับสมาชิกเพิ่มขึ้น

โครงการที่ 4 โครงการตลาดนัดรีไซเคิล

1. ควรมีโครงการตลาดนัดรีไซเคิลทุกชุมชนเพื่อลดปริมาณขยะในชุมชน

2. ควรมีตลาดนัดรีไซเคิลอย่างน้อยเดือนละ 1-3 ครั้ง

3. ควรจัดพื้นที่ตลาดนัดรีไซเคิลที่เหมาะสมกว่านี้

4. ควรมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาดูแลเรื่องของสถานที่เก็บขยะ

5. ในวันที่เปิดตลาดแต่ละเดือนควรมีดนตรีเพื่อความสนุกสนาน ก็คือของตลาด ซึ่งสามารถช่วยประชาสัมพันธ์ตลาดและเรียกร้องความสนใจของประชาชนในชุมชนได้

อภิปรายผล

จากผลการศึกษามีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย : ศึกษาเฉพาะกรณีชุมชนสองเหนือ เทศบาลเมืองมหาสารคาม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ผู้ศึกษาได้นำมาอภิปรายผลดังนี้

1. จากผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนสองเหนือ เทศบาลเมืองมหาสารคาม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของวิโรจน์ ตันติธรรม (2543 : 56) ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมในการกำจัดขยะศึกษาระดับการบริการส่วนตำบลเสม็ด อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี พบว่าระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนอยู่ในระดับกลาง และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ

รุ่งอรุณ บุญสาขันธ์ (2543 : 65) ศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของคณะกรรมการชุมชนในเขตเทศบาลนครขอนแก่น พบว่า การมีส่วนร่วมในการวางแผนหรือเขียนโครงการ และการประเมินผลแผนพัฒนาหรือโครงการที่เกี่ยวข้องกับขยะมูลฝอยและการจัดการในชุมชน โดยภาพรวมมีค่าอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของแต่ละชุมชนในพื้นที่เขตเทศบาลขอนแก่นในทั้ง 3 ประเด็นดังกล่าว โดยภาพรวมมีค่าอยู่ในระดับปานกลาง

จากผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนสองเหนือ เทศบาลเมืองมหาสารคาม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า

1. ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ในชุมชนสองเหนือมีส่วนร่วมในการวางแผนในระดับปานกลาง คือ ร่วมแสดงความคิดเห็นหรือให้ข้อเสนอแนะในที่ประชุมในการดำเนินกิจกรรม คิดเป็นร้อยละ 59.09 สาเหตุที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการวางแผนในระดับปานกลางอาจเป็นเพราะว่า ประชาชนอาจมีตัวแทนในการแสดงความคิดเห็นหรือให้ข้อเสนอแนะ โดยมีคณะกรรมการกองทุนขยะและสมาชิกกองทุนขยะเป็นตัวแทนในการดำเนินกิจกรรมในที่ประชุม ทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการรับฟังมติที่ประชุมจากตัวแทนมากกว่าที่จะให้ข้อเสนอแนะเองในที่ประชุม และประชาชนมีส่วนร่วมในการวางแผนน้อยที่สุดหรือไม่มีส่วนร่วมในการวางแผนคือ ร่วมประชุมเพื่อกำหนด วัน เวลา และสถานที่จัดกิจกรรม สาเหตุที่ประชาชนไม่มีส่วนร่วมในการวางแผนอาจเป็นเพราะว่า ภายในชุมชนมีคณะกรรมการกองทุนขยะและสมาชิกกองทุนขยะที่เป็นตัวแทนของประชาชนในชุมชนอยู่แล้ว เป็นผู้จัดกิจกรรมหรือดำเนินการต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชนในชุมชนเข้าร่วมกิจกรรม

2. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ในชุมชนสองเหนือมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมในระดับปานกลางคิดเป็นร้อยละ 47.16 คือ ร่วมประชาสัมพันธ์เพื่อชี้แจงวิธีทำกิจกรรม เช่น การประชุมสมาชิกในชุมชนเพื่อแจ้งกิจกรรม สาเหตุที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมในระดับปานกลางอาจเป็นเพราะว่า ในการประชาสัมพันธ์โครงการต่าง ๆ เป็นการดำเนินงานของสมาชิกกองทุนขยะที่จะแจ้งให้ประชาชนภายในชุมชนทราบ โดยประชาชนภายในชุมชนได้รับข่าวประชาสัมพันธ์จากสมาชิกกองทุนขยะ

เกี่ยวกับกิจกรรมที่ได้จัดทำขึ้น แต่ไม่ได้ดำเนินการกิจกรรมเอง ส่วนใหญ่จะเข้าร่วมกิจกรรมมากกว่าลงมือดำเนินการ และประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินการในระดับน้อยที่สุดคิดเป็นร้อยละ 0.57 คือ ร่วมประชาสัมพันธ์เพื่อชี้แจงวิธีทำกิจกรรม เช่น การประชุมสมาชิกในชุมชนเพื่อแจ้งกิจกรรม สาเหตุที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินการในระดับน้อยที่สุดอาจเป็นเพราะว่าประชาชนภายในชุมชนเป็นผู้เข้าร่วมโครงการต่าง ๆ ที่คณะกรรมการกองทุนขยะและสมาชิกกองทุนขยะได้ดำเนินการและประชาสัมพันธ์ชี้แจงวิธีทำกิจกรรมให้ประชาชนภายในชุมชนร่วมรับรู้ ร่วมรับฟัง และร่วมกิจกรรมเท่านั้นแต่ไม่ได้ร่วมดำเนินการ

3. ด้านการมีส่วนร่วมในการใช้ประโยชน์จากขยะมูลฝอย พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ในชุมชนส่องเหนือใช้ประโยชน์จากขยะมูลฝอยในระดับมากคิดเป็นร้อยละ 68.18 คือ นำเอากิจกรรมผ้าป่ารีไซเคิลมาใช้ในการจัดการขยะมูลฝอยภายในชุมชน สาเหตุที่ประชาชนใช้ประโยชน์ในระดับมากอาจเป็นเพราะว่า ประชาชนในชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมผ้าป่ารีไซเคิลได้ใช้ประโยชน์จากโครงการเพื่อที่จะใช้ในการจัดการขยะมูลฝอยภายในบ้านของตนเอง ประชาชนจึงมีส่วนร่วมและให้ความสนใจเป็นอย่างมากในโครงการผ้าป่ารีไซเคิล เนื่องจากทำให้ปริมาณขยะภายในบ้านลดน้อยลงสามารถนำขยะประเภทที่สามารถรีไซเคิลมาใช้ประโยชน์ภายในบ้านหรือชุมชนได้

4. ด้านการมีส่วนร่วมในการได้รับประโยชน์จากขยะมูลฝอย พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ในชุมชนส่องเหนือได้รับประโยชน์ในระดับมากขยะ คิดเป็นร้อยละ 72.73 คือ ได้รับการดูแลด้านสวัสดิการจากการเป็นเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการกองทุนขยะหรือสมาชิกกองทุน สาเหตุที่ประชาชนได้รับประโยชน์ในระดับมากอาจเป็นเพราะว่า ประชาชนที่เป็นคณะกรรมการกองทุนขยะหรือสมาชิกกองทุนขยะได้รับประโยชน์จากสวัสดิการที่หน่วยงานราชการจัดให้ครบทุกด้าน ได้แก่ เจ็บป่วย เสียชีวิต คลอดบุตร และทุนการศึกษาสำหรับสมาชิกที่เป็นนักเรียน นักศึกษา จึงทำให้ประชาชนได้รับประโยชน์จากสวัสดิการที่หน่วยงานราชการจัดสรรให้ และประชาชนได้รับประโยชน์ในระดับน้อยที่สุดคิดเป็นร้อยละ 1.14 คือ ประชาชนในชุมชนเกิดความรัก ความสามัคคีจากการเข้าร่วมดำเนินการจัดการขยะมูลฝอย สาเหตุที่ประชาชนได้รับประโยชน์ในระดับน้อยที่สุดอาจเป็นเพราะ โครงการแต่ละโครงการที่จัดกิจกรรมขึ้นส่วนใหญ่ผู้ที่ให้ความสนใจและได้รับประโยชน์เป็นสมาชิกกองทุนขยะมากกว่าประชาชนทั่วไปในชุมชน เป็นผลทำให้ประชาชนไม่ให้ความสนใจ ไม่มีสิ่งเร้าทำให้เกิดความสนใจร่วมกิจกรรมของโครงการ หรือการประชาสัมพันธ์โครงการไม่ทั่วถึงได้รับข่าวเฉพาะกลุ่มสมาชิกกองทุนขยะเป็นส่วนใหญ่ประชาชนทั่วไปอาจไม่ได้รับข่าวประชาสัมพันธ์ จึงทำให้เกิดความสามัคคีในกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ ที่ดำเนินการจัดขึ้น ประสบความสำเร็จไม่ทั่วถึงสำหรับประชาชนในชุมชนทุกครัวเรือน และประชาชนไม่ได้รับประโยชน์จากขยะมูลฝอย คือ มีเงินออมจากการเข้าร่วมโครงการ ได้รับการดูแลด้านสวัสดิการจากการเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการกองทุนขยะหรือสมาชิกกองทุนขยะ ชุมชนของท่านมีสภาพแวดล้อมที่

ดีจากการเข้าร่วมดำเนินกิจกรรมการจัดการขยะมูลฝอย สาเหตุที่ประชาชนไม่ได้รับประโยชน์อาจเป็นเพราะว่า ประชาชนบางคนในชุมชนไม่ได้เป็นคณะกรรมการกองทุนขยะหรือสมาชิกกองทุนจึงไม่ได้รับประโยชน์จากโครงการต่าง ๆ ที่ได้จัดกิจกรรมขึ้น

5. ด้านการติดตามและประเมินผล พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ในชุมชนส่องเหนือมีการติดตามและประเมินผลในระดับปานกลางคิดเป็นร้อยละ 48.30 คือ ร่วมดูแลผลประโยชน์ของสมาชิกกองทุนขยะในชุมชน สาเหตุที่ประชาชนมีการติดตามและประเมินผลในระดับปานกลางอาจเป็นเพราะว่า ส่วนใหญ่ประชาชนเป็นสมาชิกกองทุนขยะ จำนวน 142 คน คิดเป็นร้อยละ 80.68 จึงมีการติดตามและประเมินผลโครงการอยู่ในระดับปานกลาง และประชาชนในชุมชนมีอาชีพเกษตรกรรม จำนวน 110 คน คิดเป็นร้อยละ 62.50 อาจไม่มีเวลามาสนใจกับการติดตามและประเมินผลโครงการต่าง ๆ เนื่องจากมุ่งหาเลี้ยงชีพมากกว่าที่จะสนใจการติดตามผลโครงการภายในชุมชน และประชาชนมีการติดตามและประเมินผลในระดับน้อยที่สุด คือ เข้าร่วมประเมินผลการดำเนินกิจกรรมการจัดการขยะมูลฝอยภายในชุมชน คิดเป็นร้อยละ 3.98 สาเหตุที่ประชาชนมีการติดตามและประเมินผลน้อยที่สุดอาจเป็นเพราะว่า ประชาชนส่วนใหญ่มุ่งเน้นประกอบอาชีพหลักมากกว่าจะสนใจติดตามการดำเนินกิจกรรมและประเมินผลกิจกรรม ซึ่งประชาชนสามารถเข้าร่วมกิจกรรมการจัดการขยะมูลฝอยได้แต่ไม่ติดตามและประเมินผลการดำเนินกิจกรรมโครงการต่าง ๆ เนื่องจากประชาชนให้หน่วยงานราชการที่กำกับดูแลเป็นผู้ติดตามและประเมินผลการดำเนินกิจกรรมเอง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการศึกษาไปใช้

1.1 ด้านนโยบาย หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการประชาสัมพันธ์ และให้ความรู้แก่ประชาชนในชุมชน ซึ่งมีการจัดวิทยากรให้ความรู้อย่างต่อเนื่องและทั่วถึงในการจัดการขยะมูลฝอยและการจัดกิจกรรมร่วมกันภายในชุมชน โดยการเน้นผลประโยชน์ที่จะได้รับและความต้องการของประชาชนเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งไม่ควรเน้นเพียงเพื่อผลประโยชน์ที่ได้รับเฉพาะคณะกรรมการกองทุนขยะและสมาชิกกองทุนขยะเท่านั้น ควรให้ความสำคัญกับประชาชนทั่วไปภายในชุมชนด้วย จะทำให้โครงการต่าง ๆ ประสบความสำเร็จและเป็นประโยชน์ต่อชุมชนมากขึ้น และควรเปิดโอกาสให้ประชาชนทั่วไปเข้าร่วมประชุม วางแผน แสดงความคิดเห็น ติดตาม และประเมินผลในการดำเนินกิจกรรมของโครงการต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง

1.2 ด้านการนำไปปฏิบัติ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความสนใจที่จะนำไปสู่ขั้นตอน

การนำไปปฏิบัติ ดังนี้

1.2.1 หน่วยงานราชการควรเข้าไปมีส่วนร่วมในการประชุม ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเข้าร่วมโครงการต่าง ๆ ที่ได้ดำเนินการจัดกิจกรรมขึ้น เพื่อเป็นประโยชน์กับประชาชนทุกคนอย่างทั่วถึงภายในชุมชน

1.2.2 หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องควรให้ความรู้ในการจัดการขยะมูลฝอยที่ถูกต้องวิธีและวิธีการคัดแยกขยะมูลฝอยแต่ละประเภท เพื่อง่ายต่อการกำจัดขยะและผลประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมโครงการต่าง ๆ

1.2.3 ภายในชุมชนควรจัดให้มีสถานที่เก็บขยะอย่างเหมาะสม ถูกสุขลักษณะ โดยขยะจะไม่ส่งกลิ่นเหม็นภายในชุมชน และสถานที่จัดตลาดนัดรีไซเคิลที่เหมาะสม

1.2.4 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดสรรงบประมาณ และเพิ่มสวัสดิการในส่วนของ การกระจายรายได้ให้แก่ชุมชน เช่น สร้างเงินทุนหมุนเวียนภายในธนาคารขยะโดยการปล่อยเงินกู้ในอัตราดอกเบี้ยที่ถูกลง เพื่อให้ประชาชนทั่วไปเข้าไปมีส่วนร่วมและให้ความสนใจในการจัดการขยะมูลฝอยอย่างจริงจัง ประชาชนจะได้มีเงินออมในธนาคารขยะ

1.2.5 คณะกรรมการกองทุนขยะและสมาชิกกองทุนขยะควรให้ความรู้แก่ประชาชนภายในชุมชน โดยนำความรู้ที่ได้จากการประชุม อบรม เกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยไปเผยแพร่ให้ประชาชนภายในชุมชนได้รับความรู้ เพื่อให้ประชาชนสามารถนำความรู้ไปจัดการขยะมูลฝอยภายในบ้าน และสามารถเพิ่มรายได้ให้แก่ครอบครัวในจากการนำขยะมูลฝอยไปจำหน่ายที่ตลาดนัดรีไซเคิล

1.2.6 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดตลาดนัดรีไซเคิลทุกเดือน ๆ ละ 1-3 ครั้ง เพื่อสามารถลดปริมาณขยะภายในชุมชน และควรมีการจัดการกับขยะที่ไม่สามารถรีไซเคิลได้หรือขยะที่ขายไม่ได้ว่าจะต้องกำจัดอย่างไร เพื่อให้ประชาชนเข้าใจและสามารถกำจัดขยะได้ถูกต้อง

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาในคราวต่อไป

2.1 ควรศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย : ศึกษาเฉพาะกรณีชุมชนสองเหนือ เทศบาลเมืองมหาสารคาม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ใน การศึกษาเชิงคุณภาพ เพื่อจะได้ทราบถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยอย่าง เจาะลึก

2.2 ควรศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย จังหวัด มหาสารคาม ในเขตเทศบาลอื่น ๆ